

דוד מלך ישראל חי וקיים / הושענא רבה ה'תשפ"א

1. ברכות (נ"ז, א')

תנו רבנן שלשה מלכים הם: הרואה דוד בחלום- יצפה לחסידות; שלמה- יצפה לחכמה; אחאב- ידאג מן הפורענות. ג' נביאים הם: הרואה ספר מלכים- יצפה לגדולה; יחזקאל- יצפה לחכמה; ישעיה- יצפה לנחמה; ירמיה- ידאג מן הפורענות. שלשה כתובים גדולים הם: הרואה ספר תהלים- יצפה לחסידות; משלי- יצפה לחכמה; איוב- ידאג מן הפורענות.

2. ברכות (ד', א')

(תהילים פו-ב) "לדוד שמרה נפשי כי חסיד אני". לוי ור' יצחק: חד אמר- כך אמר דוד לפני הקב"ה: רבונו של עולם, לא חסיד אני? שכל מלכי מזרח ומערב ישנים עד שלש שעות ואני (תהילים קיט-סב) "חצות לילה אקום להודות לך". ואידך- כך אמר דוד לפני הקב"ה: רבונו של עולם, לא חסיד אני? שכל מלכי מזרח ומערב יושבים אגודות אגודות בכבודם, ואני- ידי מלוכלכות בדם ובשפיר ובשליא, כדי לטהר אשה לבעלה.

3. עין אי"ה (שם)

יש להבין, הרי קיימא לן המושכר לחבירו וכל שכן לרבים, אינו רשאי לסגף עצמו, שלא יחלה ויתבטל מעבודת הציבור... ולא ינעור בלילות כדאיתא בפוסקים, אם כן- הרי אין לך מושכר לציבור כמלך, שעליו לעבוד עבודת הציבור, ואיך הוא רשאי לסגף עצמו בשינה כל כך?! וצריך לומר שהיה כל כך אהבת ד' יתברך בלבבו, עד שמחמת אהבת השי"ת היה נחשב לו למנוחה עבודת ד', ולא היה מרגיש בזה שום סיגוף, וזה היה מה שאמר "ולא חסיד אני", פירוש: עובר מאהבה, שכל מלכי מזרח ומערב ישנים כו', שיהיה לבבם פנוי, ומוצאים מנוחה לעבודת העם, ואני "חצות לילה אקום", ואיני מרגיש עייפות מעבודת הציבור בעבור זה, והכל הוא מפני האהבה האמיתית.

4. אורות הקודש (ג', עמ' קי"ז)

מי שהוא ממידת המלכות- לית ליה מגרמיה כלום, והיא מידה שהחיסרון והיתרון מתחברים בה בנושא אחד. ראוי הוא אדם זה לספוג לתוכו את הכל, וכשהוא פונה אל הטוב ומכיר איך דלית ליה מגרמיה באמת כלום, הרי הוא מוכן להיות ממולא מכל טוב, של כל המידות, כל התכונות, כל הצדדים, ואין בו שום סתירה. ויש בו עומק העצמיות כל כך עד שהדברים המתקבלים בתוכו הרי הם עצמיותו ממש, כיון שעצמיות מיוחדת גדרית בפני עצמו אין לו כלל...ומידה זו, היא מידת כנסת ישראל בעצם, שהיא הטבעיות העצמית של האומה הישראלית, שהם ממעטים עצמם תמיד, והם מרגישים בקטנותם, מרגישים איך שכל המילוי שבהם אינו עצמי, שאינם אלא כלי לקבל אור ושפע מברכת ד' העליונה.

5. שופטים (פרק י"ז)

וְהִי נַעַר מִבֵּית לָחֶם; הַהֹדֶה מִמִּשְׁפַּחַת הַהֹדֶה וְהוּא לְוִי וְהוּא גֵר שָׁם: {ח} וַיֵּלֶךְ הָאִישׁ מִהָעִיר מִבֵּית לָחֶם; הַהֹדֶה לְגֹר בְּאֶשֶׁר יִמָּצָא וַיָּבֹא הָרֶאָפְרַיִם עַד בֵּית מִיכָה לַעֲשׂוֹת דְּרָכָו: {ט} וַיֹּאמֶר לוֹ מִיכָה מֵאֵין תָּבֹא וַיֹּאמֶר אֵלָיו לְוִי אֲנִי מִבֵּית לָחֶם; הַהֹדֶה וְאֲנִי הֵלֶךְ לְגֹר בְּאֶשֶׁר אִמָּצָא: {י} וַיֹּאמֶר לוֹ מִיכָה שְׂבֵה עִמָּדִי וְהִי לִי לְאֵב וְלִכְהֵן וְאֲנִי אֶתֵּן לְךָ עֶשְׂרֵת כֶּסֶף לְיָמִים וְעָרָךְ בְּגָדִים וּמִחִיתֶךָ וַיֵּלֶךְ הַלְוִי: {יא} וַיֹּאֶל הַלְוִי לְשָׁבֶת אֶת הָאִישׁ וְהִי הִנְעֵר לוֹ כְּאֹחַד מִבְּנָיו: {יב} וַיִּמְלֵא מִיכָה אֶת יַד הַלְוִי וְהִי לוֹ הִנְעֵר לְכַהֵן וְהִי בְּבֵית מִיכָה: {יג} וַיֹּאמֶר מִיכָה עֵתָה יִדְעָתִי כִּי יִטִּיב יְיָ לִי כִּי הִזָּה לִי הַלְוִי לְכַהֵן:

שם (פרק י"ח)

{ל} וַיִּקְיָמוּ לָהֶם בְּנֵי דָן אֶת הַפֶּסֶל וַיְהוֹנָתָן בֶּן גֵּרָשָׁם בֶּן מְנַשֶּׁה הוּא וּבְנָיו הָיוּ כֹהֲנִים לְשִׁבְט הַדְּנִי עַד יוֹם גְּלוֹת הָאָרֶץ: {לא} וַיִּשְׁיָמוּ לָהֶם אֶת הַפֶּסֶל מִיכָה אֶשֶׁר עָשָׂה כָּל יְמֵי הַיּוֹת בֵּית הָאֱלֹקִים בְּשִׁלָּה:

3. ירושלמי ברכות (פרק ט')

רבי חונא שמעון קמטריא בשם רבי שמואל בר נחמן: (שופטים יח) "ויהונתן בן גרשום בן מנשה" – נון תלוי. אם זכה – בן משה, ואם לאו – בן מנשה. חברייה בעון קומי רבי שמואל בר נחמן: כומר היה לעבודה זרה והאריך ימים? אמר לון: על ידי שהיה עינו צרה בעבודה זרה שלו. כיצד היתה עינו רעה בעבודה זרה שלו? הוה בר נש אתא למיקרבה תור או אימר או גדי לעבודה זרה ואמר ליה פייסיה עלי. והוא אמר ליה: מה זו מועילה לך? לא רואה ולא שומעת, לא אוכלת ולא שותה, לא מטיבה ולא מריעה ולא מדברת. אמר ליה: חיך, ומה נעביד? ואמר ליה: אזיל, עביד ואייתי לי חד פינך דסולת, ואתקין עלוי עשר ביעין ואתקין קומי והוא אכל מכל מה דאתי, ואנא מפייס ליה עלך. מכיון דאזיל ליה הוה אכיל לון. זימנא חדא, אתא חד בר פחיין. אמר ליה כן. אמר ליה: אם אין מועילה כלום, את מה עביד הכא? אמר ליה בגין חי. כיון שעמד דוד המלך, שלח והביאו. אמר ליה: את בן בנו של אותו צדיק ואת עובד עבודה זרה? אמר ליה: כך אני מקובל מבית אבי אבא – מכור עצמך לעבודה זרה ואל תצטרך לבריות. אמר ליה: חס ושלום! לא אמר כן, אלא מכור עצמך לעבודה זרה לך ואל תצטרך לבריות. כיון שראה דוד כך, שהוא אוהב ממון, מה עשה? העמידו קומוס על תיסבריות שלו. הדא הוא דכתיב (דברי הימים א כו): 'ושבואל בן גרשם בן משה נגיד על האוצרות'. שבואל – ששב אל אל בכל ליבו ובכל כוחו. נגיד על האוצרות – שמינוהו על תיסבוריות שלו. מתיבין לרבי שמואל בר נחמן: והא כתיב (שופטים יח): 'עד יום גלות הארץ'. אמר לון: כיון שמת דוד, עמד שלמה וחילף סנקליטין שלו, וחזר לקילקולו הראשון. הדא הוא דכתיב (מלכים א יג): 'ונביא אחד זקן יושב בבית אל'. אמרין: הוא הוה.

4. מאמרי הראי"ה (עמ' 84)

דוד, דגלי מסכת- כתיב ביה: "יראיך יראוני וישמחו", שאול, דלא גלי מסכת- כתיב ביה: "ובכל אשר יפנה ירשע" (עירובין נ"ג). הניצחון על המתנגדים, ביחוד בעניינים הרוחניים, מצטייר בשני פנים: האחד- להראות את הצד הרע שיש באותו העניין שהוא רואה לנגד לו, ובהראות צד הרע- ישמע העם ויטו אחרי המדריך הטוב. אמנם, לכל דבר רע יש איזה ענין טוב, שמצידו הוא מושך את הלבבות אליו, על כן, אע"פ שיש צדק גדול בהוראת הצד הרע, מכל מקום כל זמן שרק התכונות הרעות ישמיע- יפעל רק שהשומעים הישרים ירשעו את המתקוממים, אבל המתקוממים עצמם הם מכירים את הצד הטוב, הקטן, שיש בעניינם, ובשביל שהם רוצים באותו החלק הטוב הם מנאצים ומרשעים. על כן, לא יהיה הניצחון על הרשעה ניצחון שלם, כיון שהאויב עצמו מחזיק בדעתו ומוצא את צדקו בגרעין הטוב שלו, וזה נובע מפני שלא גילה המעמיד על האמת את המסכת בשלמותה. אבל באופן שני- מי שמגלה את כל ההשקפות הכלליות, ומגלה גם את הגרעין הטוב שיש בהרע המרובה, ומברר את סיבת החיבה שיש להמחזיקים בדברים שהרע מרובה בהם, שהוא מפני איזו קורטוב של טוב הנגבל בו, ועל כן הוא מראה לכל שצריך להציל את הגרעין הטוב בעצם טובו, ולהישמר מכל הדברים הרעים והגורמים לו, אז גם האויבים עצמם נמלאים כל טוב, וכיון שהם משכילים יותר ממה שהשכילו לפני זה, אז משלימים הם עם הצדיקים המחזיקים בהטוב המרובה הכללי, על כן דוד דגלי מסכת- כתיב ביה: "ויהי דוד לכל דרכיו משכיל", שמשכילים ומדריכים להועיל, להכיר את הטוב בעצם, ולהישמר מכל רע שיוכל להיות גם בחיפוש דרך טובה ועניינים טובים.

